

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра права

Завідувач кафедри міжнародних відносин і права

Віталій ТРЕТЬКО

« 12 » грудня 2023 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Історія держави і права зарубіжних країн

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Мартинюк Інна Станіславівна
Профайл викладача	https://pravo.khmnu.edu.ua/professorsko-vykladatskyj-sklad/
E-mail викладача(ів)	inmartunyk@ukr.net
Контактний телефон	0975220430
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/index.php?categoryid=357
Консультації	Очні/Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Таблиця 2- Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			+ залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
О	Д	1	1	5	150	68	34			34	82				

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн» є основною фаховою дисципліною і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право». При викладанні використовуються лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота (індивідуальні завдання).. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота (індивідуальні завдання).

Пререквізити: вихідна навчальна дисципліна.

Кореквізити: теорія держави і права, міжнародне публічне право, міжнародне приватне право

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – сформувати професійні якості на рівні знань історії держави та права зарубіжних країн, вміння самостійно аналізувати основні віхи та тенденції їх розвитку, робити самостійні висновки.

Завдання дисципліни Формувати у здобувачів вищої освіти здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність бути критичним і самокритичним, здатність працювати в команді, здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, здатність

до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами; використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію; володіти базовими навичками риторики; доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання

№ тижня	Тема лекції	Тема семінарського заняття	Самостійна робота студента		
			зміст	Год.	література
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн	Тема 1. Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
2	Тема 2. Рабовласницькі держави та право Стародавнього Сходу	Тема 2. Рабовласницькі держави та право Стародавнього Сходу	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
3	Тема 3. Держава та право країн античної Греції: Афіни і Спарта.	Тема 3. Держава та право країн античної Греції: Афіни і Спарта.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
4	Тема 4. Держава і право Стародавнього Риму	Тема 4. Держава і право Стародавнього Риму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
5	Тема 5. Ранньофеодальна держава і право	Тема 5. Ранньофеодальна держава і право	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
6	Тема 6. Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи	Тема 6. Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
7	Тема 7. Абсолютна монархія в країнах Західної Європи	Тема 7. Абсолютна монархія в країнах Західної Європи	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
8	Тема 8. Держава і право буржуазної Англії	Тема 8. Держава і право буржуазної Англії	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
9	Тема 9. Держава і право США (18-19 ст.ст.)	Тема 9. Держава та право в найновіший час.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	6	1, 2, 3, 4, 5
10-11	Тема 10. Держава і право Франції 18-19 ст.ст.	Тема 10. Держава і право Франції 18-19 ст.ст.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	7	1, 2, 3, 4, 5
12-13	Тема 11. Держава і право Німеччини у 19 ст.	Тема 11. Держава і право Німеччини у 19 ст.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	7	1, 2, 3, 4, 5
14-15	Тема 12. Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині 20 ст.	Тема 12. Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині 20 ст.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	7	1, 2, 3, 4, 5

16-17	Тема 13. Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни.	Тема 13. Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару, виконання ІСР.	7	1, 2, 3, 4, 5
Всього за 1-ий семестр				82	

Примітка: * Лекції щотижня по дві години, семінарські щотижня по дві години.

Політика дисципліни

Освітній процес університету передбачає постійне відвідування студентами лекційних та семінарських занять. При підготовці до семінару студенту необхідно уважно ознайомитися з питаннями, які винесено на заняття. Після цього приступити до вивчення навчальної літератури, нормативного матеріалу. Підготовка до заняття повинно здійснюватись шляху пошуку відповідей на винесені на семінар питання. Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними помітками у конспектах. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання і зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними помітками у конспектах. Завершальний етап підготовки до семінару полягає в складанні планів виступу з кожного питання семінару. Тобто підготовка до заняття: потребує опрацювання конспекту лекцій та повторення питання плану семінарського заняття; ознайомлення з рекомендованою основною і додатковою літературою; виконання завдання, опрацювання тестів, що винесених на самостійну підготовку; при наявності труднощів студент може сформулювати питання до викладача для отримання роз'яснення того чи іншого положення теми.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за *чотирибальною* шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих *позитивно* з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів, знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення...При цьому використовуються методи поточного контролю: усне опитування; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми; презентація індивідуальних завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться тестуванням з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
VII семестр				
Семінарські заняття	Контрольна робота (КР)	Тестовий контроль (Т К):	Реферат	Залік за рейтингом
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 6)	тема №5	(тема №9)	1	
ВК:	0,4	0,2	0,2	

Примітка: Т – тема дисципліни; УО- усне опитування, КР- контрольна робота; ВК – ваговий коефіцієнт

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 – 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент зумів вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох. На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі граfi для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії
A	4,75–5,00	5 Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4 Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4 Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FХ	2,00–2,99	2 Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2 Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Предмет та метод ІДПЗК.
2. Періодизація та історіографія держави та права зарубіжних наук.
3. Теорії походження держави та права.
4. Держава та право Давнього Єгипту. Реформи Аменхотепа IV.
5. Шумерські міста-держави.
6. Месопотамія під владою Аккаду.
7. Вавилонська держава. Закони Хаммурапі.
8. Хетська держава.
9. Урарту та Ассирія.
10. Нововавилонське царство.
11. Перська держава.
12. Індська (Хараппська) цивілізація. Суспільний та політичний устрій у індоаріїв.
13. Система варн в Давній Індії.
14. Закони Ману. Брахманізм. Держава Нандів.
15. Династія Маур'їв.
16. Імперія Гуптів.
17. Найдревніші китайські держави : Шань-Інь, Західне та Східне Чжоу. Період Чжаньго.
18. Реформи Шань Яна у царстві Цінь та їх значення.
19. Конфуціанство. Легістська модель держави.
20. Імперія Цінь. Реформи Цінь Шихуанди.
21. Імперія Хань у III ст. до р.х. – III ст. р.х.
22. Виникнення і розвиток давньогрецької державності.
23. Виникнення грецького полісу, його суть та різновиди.
24. Атенська держава. Реформи Тезея, Солона, Клісфена, Перикла.
25. Суспільний і державний лад Атен. Право та суд. Закони Драконта.

26. Давня Спарта : особливості устрою. Закони Лікурга.
27. Виникнення Давнього Риму, періодизація його історії.
28. Реформи Сервія Тулія.
29. Римська республіка та її занепад.
30. Реформи Гракхів.
31. Військові реформа Марія.
32. Диктатура Сулли і Юлія Цезаря.
33. Перехід до монархії. Принципат. Колонат. Домінат.
34. Реформи Диоклетіана та Костянтина.
35. Римське право.
36. Геополітичне середовище виникнення і розвиток ранніх державних утворень у Західній Європі.
37. Держава та право Франків : суспільний та державний лад. Реформи Карла Мартела.
38. Салічна правда. Судовий процес, ордалії.
39. Англосаксонські королівства як державні утворення, їх об'єднання в єдину державу.
40. Зміни в суспільному і державному устрої.
41. Варварські правди.
42. Утворення та розвиток держави і права у германців.
43. Візантія: особливості соціально-економічного та політичного розвитку.
44. Реформи Юстиніана у Візантії.
45. Основні джерела права у Візантії. Суд.
46. Перше та друге Болгарське царство. "Закон судний людям".
47. Сербська держава та право. Законник С. Душана.
48. Держава та право західних слов'ян.
49. Зміни в суспільному устрої середньовічних країн та їх вплив на процес державотворення.
50. Реформи Людовіка IX у Франції. Генеральні штати. Центральне та місцеве управління.
51. Англійський парламент. Суд присяжних. Місьцеве самоврядування.
52. Рейхстаг та ландтаги Німеччини.
53. Реконкіста. Іспанські кортеси.
54. Виникнення міст і міської автономії. Міські республіки.
55. Гільдії та цехи як форма суспільної організації.
56. Магдебурзьке право.
57. Держава та право феодального Китаю.
58. Державний лад Делійського Султанату і Монгольської Індії.
59. Станово-представницька структура Індії. Право.
60. Особливості розвитку феодальної держави в Японії. Режим сьогунату. Право.
61. Арабський Халіфат. Джерела та основні інститути мусульманського права.
62. Передумови абсолютизму.
63. Абсолютна монархія у Франції.
64. Особливості абсолютизму в Англії.
65. Німецький абсолютизм.
66. Абсолютна монархія в Іспанії.
67. "Освічений" абсолютизм (Прусія, Австрія, Іспанія).
68. Особливості права в абсолютних монархіях.
69. Конституція Німецької імперії 1871 р.
70. Англійська революція та її вплив на державний устрій та право.
71. Виникнення Сполучених Штатів Америки. "Декларація незалежності Сполучених Штатів".
72. Перша конституція США. "Статті конфедерації" 1781 р. Конституція 1787 р.
73. Право та суд. "Біль про права", закон про судоустрій США.
74. Революція у Франції і зміни в державному будівництві та праві.
75. Конституція Франції 1946. Четверта республіка
76. Паризька комуна
77. Від німецького союзу до німецької імперії. Гегемонія Прусії.
78. Особливості устрою Австро-Угорщини.
79. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині
80. Державно-правовий розвиток ФРН та НДР
81. Рейнський союз
82. Державно-правовий розвиток Великобританії
83. Якобінська конституція
84. Кодекс Наполеона
85. Декларація Об'єднаних націй
86. Виникнення нових держав у Латинській Америці.
87. Виникнення нових держав у Європі.
88. Конституція 1947 року в Японії
89. Розвиток держави та права в Японії в XIX-поч. XX ст.
90. Формування англосаксонської та континентальної систем права

91. Теорія “третього Риму”.
92. Вплив II світової війни на державотворчий процес в країнах Західної Європи
93. Вплив II світової війни на державотворчий процес в країнах Північної Америки.
94. Крах колоніальної системи та створення нових держав.
95. Статут ООН
96. Загальна декларація прав людини 1948 р.

Рекомендована література

1. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник. Тернопіль, 2010.
2. Джуджа О. М., Калиновський В. С. і ін. Історія держави і права зарубіжних країн. Київ: Атіка, 2006.
3. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. Вид. 8-ме, допов. Київ: Атіка ; Харків: Право, 2015.
4. Історія держави і права зарубіжних країн. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. Л. М. Маймескулова. Харків, 2011.
5. Історія держави і права зарубіжних країн. Навчальний підручник. За ред. Джуджа О.М., Третьякова Т.А., Київ, 2012р.
6. Тищик Б. И. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – поч. XXI ст.). Навч. посібник. Львів: Світ, 2016.
7. Модульне середовище для навчання MOODLE.

Старший викладач кафедри права

Інна МАРТИНЮК

Гарант ОПП Право

Степан КРАВЧУК

Зав. кафедри права

Микола ВАВРИНЧУК